

Габдырашитова Л.Б., 1 курс магистранты (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)

Ғылыми жетекші – э.ғ.к., профессор Акбаев Е.Т.

ШАРУАШЫЛЫҚ ЖҮРГІЗУШІ СУБЪЕКТІНІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ СТРАТЕГИЯСЫ

Бүгінгі таңда көптеген компаниялар сыртқы орта факторларының, тұтастай алғанда саланың және атап айтқанда компанияның динамикасының өзгеруін болжауға негізделген тиімді қаржылық басқарудың қажеттілігін түсінеді. Қаржылық стратегия компаниялардың дамуына, мақсаттарына жетуіне, сонымен қатар микро және макро деңгейдегі өзгерістерге бейімделуіне мүмкіндік беретін тиімді қаржылық басқару құралы ретінде қызмет етеді.

Корпоративтік қаржылық стратегия тұжырымдамасын әзірлеу қазіргі уақытта өзекті мәселе болып табылады. Компанияға әсер ететін ең маңызды фактор-сыртқы ортадағы қаржылық факторлардың өзгеру жылдамдығы мен динамикасы. Макроэкономикалық көрсеткіштердің өзгеруі, нарықтың ауытқуы, технологиялық жетістіктер және үкіметтік реформалар қаржыны басқару бойынша тиімді шешімдер қабылдауды шектейді. Бұл жағдайда сыртқы факторлардың мүмкін болатын өзгерістерін болжайтын жақсы ойластырылған қаржылық стратегия компанияға негізгі мақсатқа жету және оның жұмысының тиімділігін арттыру үшін бүкіл компанияның келісілген қызметі үшін қуатты тетік береді [1].

Компанияның өмірлік циклінің кезеңдері оның қаржылық стратегиясының нәтижесін анықтайтын фактор болып табылады. Осы циклге сәйкес компания құрылудан бастап нарықтан шығуға дейін өзінің өмір сүру кезеңінде бірқатар дәйекті кезеңдерден өтеді. Компанияның әр кезеңінде оның ағымдағы жағдайын және одан әрі даму перспективаларын көрсететін бірқатар параметрлер бар. Зерттеулерге сәйкес, қаржылық стратегияны қалыптастыру процесі компанияға даму бағытында қозғалуға мүмкіндік беретін басқару шешімдерін қабылдау жүйесін дамытуға негізделген. Бұл процесс келесі негізгі қадамдардан тұрады:

1. Компанияның қаржылық стратегиясын қалыптастыру кезеңін анықтау. Қаржылық стратегияны қалыптастыру кезеңін анықтау кезінде келесі шарттарды ескеру қажет : таңдалған стратегияның уақыт аралығы, кәсіпорын өзара әрекеттесетін нарықтардың динамикасы, саланың динамикасы, елдің жалпы экономикалық жағдайы және т. б.

2. Компанияға сыртқы факторлардың әсерін зерттеу. Зерттеу компанияның қаржылық қызметінің экономикалық және құқықтық аспектілерін анықтайды. Бұл кезеңде мемлекеттік салық, инновациялық және инвестициялық саясат зерттеледі, елдің экономикалық дамуының болжамы жасалады және макроэкономикалық көрсеткіштердің өзгеруі болжанады.

3. Компанияның ішкі факторларының әсерін зерттеу. Зерттеу компанияның қаржылық саясатын, оның кейбір қаржылық көрсеткіштерін,

клиенттермен және жеткізушілермен өзара әрекеттесуді, тәуекелдерді басқаруды және оның жалпы қаржылық жағдайын бағалауды қарастырады. Осылайша, компанияның мықты жақтары бағаланады, оның қызметкерлерінің әлеуеті, инновациялық әлеуеті және ақпараттық базасының жағдайы анықталады.

Қаржылық стратегияны компанияның нақты сипаттамаларына сәйкес таңдау керек, сондықтан оның қызмет бағыттарын ескеру өте маңызды. Оларға өнім өндіруді, қызмет көрсетуді, жаңа тауарларды нарыққа шығаруды, клиенттердің қажеттіліктерін қанағаттандыруды; өндірісті материалдық және техникалық құндылықтармен – шикізатпен, материалдармен, компоненттермен, энергияның барлық түрлерімен қамтамасыз етуді қамтитын өндірістік қызмет жатады; коммерциялық қызметтен-өндірілген өнімді өткізу, қызметтерді жылжыту бойынша күш-жігер. Басқа маңызды бағыттар-бұл нарықтық жағдайларды және негізгі бәсекелестердің мінез-құлқын зерттеу сияқты маркетингтік іс-шаралар, сонымен қатар зерттеулер мен әзірлемелер және ноу-хауды енгізу сияқты инновациялық іс-шаралар. Жоғарыда айтылғандардан басқа, экономикалық қызмет (жоспарлау, бағаны белгілеу, бизнесті талдау, ұйымдастыру және төлем, бухгалтерлік есеп, аудит), әлеуметтік қызмет (қалыпты жұмыс жағдайын сақтау, әлеуметтік кепілдіктер беру, қажетті асхана, медициналық орталық, қызметкерлердің демалыс бөлмелері) және сатудан кейінгі қызмет көрсету (кепілдік, кеңес беру, қосалқы бөлшектерді жеткізу және т.б.) маңызды рөл атқарады [2].

Осылайша, қаржылық стратегия компания қызметінің барлық түрлерімен үйлестірілуі және олармен бірге компанияның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған бірыңғай тетікті қалыптастыруы тиіс. Тиімді қаржылық стратегияны қалыптастыру кәсіпорынға сыртқы ортаның кәсіпорынның экономикалық қызметіне теріс әсерін азайтуға, кәсіпорынның бизнес-қызметін стратегиялық, тактикалық және жедел басқару арасында байланыс орнатуға, қаржы ресурстарын тиімді басқаруға, инновациялық әлеуетті, инвестициялық мүмкіндіктерді пайдалануға және кәсіпорынның қаржылық қызметінің артықшылықтары мен кемшіліктерін табуға, олардың жағдайын салыстыруға мүмкіндік береді. Компанияның қаржылық стратегиясын таңдау басқарушылық шешімдерді дұрыс қабылдаудың маңыздылығына байланысты басым және шұғыл мәселе болып табылады.

Әдебиеттер

1. Щесняк К.Е. Принципы формирования финансовой стратегии предприятия // Проблемы современной экономики. 2011. №1. С. 21.
2. Прокофьева Е.В. Финансовая стратегия субъектов малого предпринимательства : 05.03.2012 / Е.В. Прокофьева. – М.: Изд-во РГТЭУ, 2012. – С. 10.